

De leerlooierij van Kaufmann.

De vrijwilligers en sympathisanten van de Stichting Stoommachine Oisterwijk zijn nauw betrokken bij alles wat zich afspeelt in de machinekamer van de voormalige Koninklijke Verenigde Leder (KVL). Uiteraard staat daarbij de restauratie van de oude elektriciteitscentrale centraal, maar ook de historie van dit relict uit de tijd van het interbellum wordt met regelmaat belicht. Tijdens de vele rondleidingen maken bezoekers en leerlingen van de Oisterwijkse basisscholen kennis met het enig overgebleven industriële erfgoed van onze gemeente uit de vorige eeuw.

Algemeen bekend is, dat Christiaan Josephus (Chris) van der Aa grondlegger was van Lederfabriek Oisterwijk, de voorloper van de Koninklijke Verenigde Leder. Het woord fabriek is hedendaags een ingeburgerd begrip, maar in de negentiende eeuw was van fabrieksmatige lederproductie nog geen sprake. Looien was tot het einde van de negentiende eeuw kleinschalig nijverheidswerk. In half in de grond gegraven kuipen werden huiden gelooid door toevoeging van water en run (eikenschors). De huiden bleven lange tijd in deze kuipen hangen. Deze oude of vegetabele methode werd doorbroken met het gebruik van chroomzouten, de zogenoemde minerale methode volgens het systeem Durio Fratelli. Met deze nieuwe methode wordt het looiproces teruggebracht naar 24-36 uur en hierdoor kon looien fabrieksmatig worden opgepakt.

Van der Aa had deze methode 'afgekeken' bij de eerste machinale lederfabriek, die in 1889 werd gebouwd in Waalwijk. Hij wilde dit proces ook in Oisterwijk introduceren. Samen met zijn compagnon Johan Adolf Vermetten werd op 27 oktober 1916 de naamloze vennootschap Lederfabriek Oisterwijk opgericht. Hierbij werd er gemakshalve maar van uitgegaan, dat beiden het benodigde kapitaal verwierven. Maar onlangs bleek, dat de zaak toch net iets anders in elkaar steekt.

Dat kwam door een artikel van het Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC) over het boek *Uit en Thuis in Brabant* van Joep Baartmans. In dat boek wordt melding gemaakt van de verslagen, die de toenmalige commissaris van de Koning mr. Arthur Eduard Joseph van Voorst tot Voorst schreef, waaronder een verslag uit 1916:

“De firma Kaufmann (Hamburg en Elberfeld met een succursale in Rotterdam) gaat een grote leerlooierij beginnen in Oisterwijk”.

Maar er is toch nooit een leerlooierij van Kaufmann in Oisterwijk geweest?

Mr A.E.J. van Voorst tot Voorst

Johan Adolf Vermetten, de bovengenoemde compagnon van Van der Aa, was in 1916 boekhouder en mandataris bij Kaufmann's Huidenhandel NV te Rotterdam en in opdracht van zijn directeur Carl Kaufmann kreeg Johan Adolf mandaat voor de oprichtingsakte bij notaris Wouters.

De 'stille' vennoot was dus niet Vermetten maar zijn directeur Carl Kaufmann. Het volgestorte kapitaal bedroeg fl. 126.000, = Kaufmann nam hiervan fl. 125.000, = voor zijn rekening en Van der Aa het restant van fl. 1000, =. We mogen dus stellen, dat Kaufmann eigenaar was van Lederfabriek Oisterwijk. In 1920 verkocht hij de fabriek aan Adler & Oppenheimer en de rest is geschiedenis.

Directeur Carl Kaufmann

Zonder inbreng van Carl Kaufmann was de huidige leerfabriek er nooit gekomen en dus ook niet onze fameuze stoommachine.

Het gehele artikel over huidenhandel Kaufmann kunt u lezen in het onlangs gepubliceerde kwartaalblad van De Kleine Meijerij. Losse exemplaren van het kwartaalblad zijn verkrijgbaar in het Heemcentrum te Haaren <https://www.dekleinemeijerij.nl/> Voor slechts € 33, = per jaar wordt u lid van De Kleine Meijerij en ontvangt u vier maal per jaar een rijk geïllustreerde magazine met vele interessante artikelen over de historie van onze streek.

Jan van Leest